

Sobrequés: història i docència en la Girona de postguerra

Text > **DANI VIVERN**

Actualment, per saber qui va ser Santiago Sobrequés i Vidal (Girona, 1911-1973) calen dos requisits no excloents entre si: ser historiador amb vincles amb la nostra ciutat o, tot i que amb menys garanties de situar el personatge, haver estudiat al també gironí Institut Sobrequés o a l'escola de Bescanó amb el mateix nom.

Paral·lelament a la figura de Jaume Vicens Vives —també historiador, i amb qui tenia una ferma amistat—, Sobrequés és un dels intel·lectuals gironins més prolífics del segle xx en el terreny de la història medieval. Llicenciat en dret i en història, va exercir de professor a Figueres i, més endavant, al Col·legi Universitari de Girona, l'actual Universitat de Girona.

En el volum que comentem, el curador de l'edició, Xavier González Toran, en col·laboració amb Mercè Morales i Montoya, hi ha aplegat quasi un centenar d'articles. La majoria tracten temes molt concrets de l'edat mitjana en terres gironines. Amb menys extensió, hi trobem els escrits primerencs de Sobrequés, publicats a la revista *Scherzando* (1906-1935), que dirigí el seu pare, Tomàs Sobrequés. I, finalment, hi ha també els pròlegs, les introduccions i els treballs dedicats a Jaume Vicens Vives.

En la presentació d'aquest volum, Jaume Sobrequés, fill de Santiago, es compromet a editar-ne un altre amb més treballs dispersos i amb els articles que el seu pare va publicar en revistes i diaris de l'àmbit català —com *Serra d'Or* i *Destino*— i sobretot gironí, com *Los Sitios*, *Presència*, *Revista de Gerona*, *Vida Catòlica* i *Revista de Palafrugell*, entre d'altres. En aquestes col·laboracions en mitjans locals, l'autor reivindicava la cultura i la identitat de Catalunya en una etapa (la postguerra) que a vegades l'obligava a utilitzar un pseudònim per evitar la censura. La seva estima pel país i pels seus referents s'expressa clarament en un article sobre la denominació que ell considerà més convenient per referir-se als Països Catalans. Aquest text, premiat el 1961 i publicat pòstumament (1980) amb una introducció de Lluís M. de Puig, clou el volum.

És evident que no som davant d'un llibre per a tots els públics. Ni de bon tros. És, però, un recull amb una gran utilitat per als nostres erudits: els mateixos que actualment disposen d'una eina ben útil per divulgar les seves recerques en els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, una institució fundada precisament per Sobrequés

SOBREQUÉS I VIDAL, Santiago.
Obra dispersa I (ed. a cura de Xavier González Toran).
Barcelona: Editorial Base, 2024.
502 p.

el 1946. Ja només per això, i per haver modernitzat, juntament amb Vicens Vives, els estudis de batxillerat a casa nostra, ja mereixeria ser recordat. I amb aquesta voluntat s'ha publicat aquest primer recull, que esperem que tingui continuïtat.

L'educació durant el primer franquisme

Text > **XAVIER BESALÚ**

Fa vint-i-tres anys, aquests quatre catedràtics d'història de l'educació de les universitats de Barcelona, Girona, València i les Illes Balears, respectivament, van publicar *Tradició i renovació pedagògica. 1898-1939*, un text de 737 pàgines que va quedar com una referència ineludible. Ja aleshores anunciaren el seu propòsit de donar-hi continuïtat, però és prou evident que s'ha fet esperar: si aquest 2024 abasten la història de l'educació durant el primer franquisme, el 2025 apareixerà el volum que arribarà fins a la mort del dictador. En la segona part d'aquest

projecte ambiciós i necessari, a part dels quatre editors, hi han col·laborat quinze especialistes en qüestions específiques; entre d'altres, els gironins Josep Colls, David Pujol, Pere Soler i Albert Testart.

El llibre s'estructura en tres parts. En la primera, es fa avinent que el primer franquisme va suposar una fortíssima regressió en tots els aspectes vinculats a l'educació amb l'objectiu de convertir-la en un instrument de legitimació i control ideològic. Es documenta de quina manera el magisteri fou un objectiu preferent, com a símbol que era

del que la República significava: liquidació física, empresonament, desterrament, exili exterior i interior, repressió laboral i familiar... S'explica també l'intent de genocidi a l'escola catalana i les primeres mostres de resistència (l'Escola Isabel de Villena, continuadora de l'Institut-Escola i l'Escola Virtèlia). Ja a la dècada dels cinquanta floreixen un bon nombre d'escoles que, sense fer gaire fressa, feien escola activa, catalana i coeducativa. Pel que fa a l'ensenyament del català, hi ha un nom i una entitat imprescindibles: Joan Triadú i Òmnium Cultural.